

ЕЛЕКТОРАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Викладач: доктор політичних наук, доцент Горло Наталя Віталіївна

Кафедра: політології, IV корпус, ауд. 310

E-mail: ngml@ukr.net

Телефон: (050) 861-92-24

Інші засоби зв'язку: Moodle, Viber

Освітня програма, рівень вищої освіти:		Політологія, Міжнародна політика та політика національної безпеки бакалавр					
Статус дисципліни:		Вибіркова					
Кредити ECTS	3	Навч. рік:	2022-2023	Рік навчання	4	Тижні	16
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів	4	Лекційні заняття – 12 Практичні заняття – 12 Самостійна робота – 66			
Вид контролю:		Залік					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=6380				
Консультації: особисті – вівторок, з 14:30 до 15:50, IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Viber, Zoom за попередньою домовленістю Запис на консультації: ngml@ukr.net							

ОПИС КУРСУ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Електоральні дослідження» є поглиблення знань про електоральні процеси, які відбуваються у сучасних суспільствах, засвоєння теоретико-методологічних аспектів і практичних засад досліджень сучасних електоральних процесів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Електоральні дослідження» є: з'ясування сутності електоральних процесів; засвоєння знань про стратегії і тактики електорального маркетингу; ознайомлення з сучасним станом політичного ринку в Україні; вивчення теорій електоральної поведінки; ознайомлення з основними напрямками електоральних досліджень та їх методологією в Україні та за кордоном; характеристика методів електоральних досліджень.

Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі суспільних наук навичок ефективної комунікації. Використання новітніх програмних засобів під час виконання практичних завдань розвине як загальні, так і професійні цифрові компетенції слухачів.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент **зможє:**

- аналізувати електоральний політичний ринок;
- досліджувати соціально-демографічну структуру округу;
- досліджувати стан електорального попиту;
- збирати, обробляти і аналізувати емпіричну інформацію з політичних проблем, пов'язаних з електоральними процесами;

– правильно оформляти і представляти результати проведених досліджень.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних дослідницьких завдань та групових творчих проектів розміщені на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=6380>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи

Обов'язкові види роботи:

Усна відповідь на семінарському занятті (має 5 балів) - розгорнута відповідь на одне з питань курсу.

Практичне завдання (має 5 балів) - пошук інформації на задану тему і оформлення завдання у письмовому вигляді

Підсумкові контрольні заходи:

Усна відповідь на заліку (має 10 балів) передбачає розгорнуте висвітлення двох питань (має по 5 балів)

Тести до заліку (має 10 балів) – всього 10 тестів, кожне питання оцінюється в 1 бал

Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=6380>

Індивідуальне дослідницьке завдання має практично-пошуковий характер і передбачає захист його результатів (має 20 балів).

Індивідуальне дослідницьке завдання є складовою підсумкової оцінки. Тематику на вибір студента повинні бути узгоджені з викладачем. Гранична кількість індивідуальних письмових завдань – не більше одного за семестр. Усі письмові завдання подаються виключно через платформу Moodle.

Результати ІДЗ можуть стати основою для доповідей на студентських науково-практичних конференціях. Методичні рекомендації до виконання ІДЗ та критерії оцінювання див. на сторінці курсу у Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=6380>

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Змістовий модуль 1	Усна відповідь на семінарському занятті	Семінари 1, 2	10
	Практичне завдання	Практичне завдання 1	5
Змістовий модуль 2	Усна відповідь на семінарському занятті	Семінар 3	5
	Практичне завдання	Практичні завдання 2, 3	10
Змістовий модуль 3	Усна відповідь на семінарському занятті	Семінари 4, 5	10
	Практичне завдання	Практичне завдання 4	5
Змістовий	Усна відповідь на	Семінар 6	5

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ**
Силабус навчальної дисципліни

модуль 4	семінарському занятті		
	Практичне завдання	Практичні завдання 5, 6	10
Підсумковий контроль (має 40%)			
Залік	Усне опитування	Тиждень 12	10
	Тести	Тиждень 12	10
Захист індивідуального дослідницького завдання або групового проєкту			20
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість балів
Розділ 1. Теоретичні засади електоральних досліджень			
Змістовий модуль 1			
Тиждень 1 Лекція 1	Сутність і види електоральних досліджень		
Тиждень 2 Семінар 1	Сутність і види електоральних досліджень	Усне опитування на семінарському занятті, групова дискусія	5
Тиждень 3 Лекція 2	Історія електоральних досліджень		
Тиждень 4 Семінар 2	Історія електоральних досліджень	Усне опитування на семінарському занятті, групова дискусія Практичне завдання №1	10
Змістовий модуль 2			
Тиждень 5 Лекція 3	Теорії електоральної поведінки		
Тиждень 6 Семінар 3	Теорії електоральної поведінки	Усне опитування на семінарському занятті, групова дискусія	15

		Практичне завдання №2	
		Практичне завдання №3	
Розділ 2. Методика проведення електоральних досліджень			
Методика проведення електоральних досліджень			
Змістовий модуль 3			
Тиждень 7 Лекція 4	Дослідження електорального ринку		
Тиждень 8 Семинар 4	Дослідження електорального ринку	Усне опитування на семінарському занятті, групова дискусія	5
Тиждень 9 Лекція 5	Електорат як об'єкт електоральних досліджень		
Тиждень 10 Семинар 5	Електорат як об'єкт електоральних досліджень	Усне опитування на семінарському занятті, групова дискусія Практичне завдання №4	10
Змістовий модуль 4			
Тиждень 11 Лекція 5	Застосування методу опитування в електоральних дослідженнях		
Тиждень 12 Семинар 6	Застосування методу опитування в електоральних дослідженнях	Усне опитування на семінарському занятті, групова дискусія Практичне завдання №5 Практичне завдання №6	15

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

Підручники

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В. Політична соціологія : навчальний посібник. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Політичні ідеї представників теорії суспільного вибору. В кн. Історія політичної думки : підручник / за ред. Н. Хоми. Львів : Новий світ-2000, 2017. С. 248-261.

Монографії

1. Агарков О. А. Соціально-політичний маркетинг: теоретичний і практичний аспекти: монографія / за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. В. М. Бебика. Запоріжжя : Просвіта, 2011. 314 с.
2. Бокоч В. М. Електоральний маркетинг в політичному процесі: міжнародний досвід : монографія. Ужгород : Ліра, 2015. 198 с.
3. Вишняк О. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. Київ : Ін-т соціології НАНУ, 2010. 308 с.
4. Вишняк О. І. Електоральна соціологія / Соціологія політики : хрестоматія : у 2-х т. / авт.-упоряд.: В. А. Полторака, О. В. Петрова, А. В. Толстоухова. Київ : Вид-во Європейський університет, 2010. Т.ІІ; Ч.І. С. 39-66.
5. Полторака В. А. Маркетингові дослідження. Київ : Наука, 2004. 288 с.
6. Романюк А. С., Шведа Ю. Р. Партії та електоральна політика. Львів : ЦПД – «Астролябія», 2005. 366 с.

Наукові статті

1. Добиш М.П. Сучасні тренди електорально-географічних досліджень в світі та розвиток електоральної географії в Україні. *Український географічний журнал*. 2018. 4(104). С. 33-40.
2. Конет А. Аналіз досліджень сучасної електоральної поведінки в інформаційному політичному просторі. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2019. №39. С. 128-135.
3. Кочубей Л. Проблеми дослідження електорального простору. *Методологічний контекст. Політичний менеджмент*. 2005. №2. С. 108-117.
4. Поліщук І. О. Вибірчі технології: сутність та різновиди. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2015. № 4. С. 106-112.
5. Поліщук І.О. Концептуально-методологічні основи дослідження виборчих практик. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. № 3 (30). С. 89-94.
6. Прасюк О.В. Компаративний аналіз електоральної та вибірковоопитувальної громадської думки. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Збірник наукових праць*. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. 2010. Вип. 25. С. 75-78.
7. Яремчук С. Проблемні аспекти методики прогнозування результатів голосування в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: Збірник наукових праць*. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. 2010. Вип. 25. С. 69-74.
8. Agnew J. Mapping politics: How context counts in electoral geography. *Political Geography*. 1996. 15(2). P. 129-146.
9. Barrington L. W., & Herron E. S. One Ukraine or many? Regionalism in Ukraine and its political consequences. *Nationalities Papers*. 2004. №32 (1). P. 53-86.

Інформаційні ресурси

1. Електоральний простір: поняття, сутність, структура. *Віче*. 2008. №4. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/858/>
2. Електоральні дослідження. Маркетинг Консалтинг Груп. URL: <https://mcg.net.ua/services/electoral-research/>
3. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://kiis.com.ua/>
4. Кириленко В. Філософія і політологія про якість досліджень. *Запорозька Січ*. 2005. 4 червня (№ 108). URL : <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Statti/0004695.pdf>
5. Климончук В. Ціннісний вимір електоральних процесів у Галичині (на прикладі Івано-Франківської області). URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/klymonchuk_tsinnisnyi.pdf
6. Остапеч Ю. Основні напрямки електоральних досліджень в Україні. 2003. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/.pdf>
7. Політичний ребрендинг: як це робиться в Україні. URL: <https://kolo.news/category/vlada/817>
8. Тренди політичного маркетингу. URL: https://biz.ligazakon.net/analitycs/209159_trendi-politichno-marketingu
9. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ¹

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до сесії не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепародування чужої праці без згадування автора оригінального тексту). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=6380>

Виконавці індивідуальних завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, в яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються в ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі

¹ Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів і т.д. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>; наукометрична база Scopus: <https://www.scopus.com>; наукометрична база Web of Science: <https://apps.webofknowledge.com>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є платформа Moodle. Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на платформі Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа на пошту або у зазначені меседжери викладача. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище, ім'я та курс.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2022-2023

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2022-2023н. р.:

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Аспіранти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих аспірантами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методик проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання аспіранту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування аспірантів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfw9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): [HTTPS://MOODLE.ZNU.EDU.UA](https://moodle.znu.edu.ua)

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для аспірантів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для аспірантів Інженерного інституту ЗНУ - alexvasik54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>.